

Spännande dialog kring fyra framtidsteman

Årets Framtidsdialoger går i resandets tecken. Tre hållplatser passeras under 2010 och först ut var Göteborg. På agendan står som alltid tankar och diskussioner om framtiden, men i år tar de sikte på fyra teman.

Framtidsdialogen genomförs för tredje året i rad och även 2010 var Göteborg först ut. Representanter från kommuner, kommunalförbund och region slöt upp för att diskutera frågor kring demokrati, välfärd och regional utveckling

– Årets dialog ska ses som en resa med tre hållplatser i Sverige. Hållplatsen är en knutpunkt där man kan växla spår, vila, reflektera och inspireras i nya färdriktningar – så vill vi att ni ska känna inför årets dialoger, sa moderator Anders Ottensten, rådgivare inom PricewaterhouseCoopers, i sina välkomstord.

– Med på resan finns en koffert fullpackad med utmaningar och nya verktyg för att möta framtiden, fortsatte han. Mycket av innehållet packas upp här idag och följer sedan våra dialoger till finalen i Almedalen den 8 juli.

Om man kan byta spår, vila, reflektera och få inspiration är det lättare att hitta vägen till framtidens hållbara samhälle, påstod Anders Ottensten, moderator från PricewaterhouseCoopers, som inspirerade deltagarna till engagerande diskussioner. Här med Margareta Irenaeus, också från PricewaterhouseCoopers.

1. Regional utveckling
2. eRevolution
3. Framtidens välfärd
4. Demokratiutveckling

Samtidigt signalerar 2010 års Framtidsdialoger en förflyttning, där samtalet utgår från de fyra teman som utvecklats via de tidigare dialogerna.

– Kartan ritas om och det vill vi fånga upp och konkretisera via våra teman, betonade Anders. Genom att följa upp förändringarna i dialogform kan vi inspireras, lära av varandra och i bästa fall också knyta nya kontakter.

Stadsdirektör Annika Wennerblom i Trollhättan och Kjell Karlsson, kommunchef i Essunga, funderar över den regionala utvecklingen i Västsverige.

Regional utveckling

Dagens första tema var regional utveckling – ett område där några av drivkrafterna är globalisering, ökad konkurrens samt en specialisering på arbetsmarknaden som går allt längre. För inspelet stod Eva Lagbo Bergqvist och Margareta Irenaeus, PricewaterhouseCoopers.

– Den regionala utvecklingen är ett faktum och det innebär att det blir allt viktigare för en stad eller region att attrahera människor och kapital. Det skapas samtidigt utrymme för samverkan, där kommuner, företag och andra aktörer går samman för att stärka positionerna, betonade Eva. I processen väcks även frågor om ansvar och ledarskap som måste hanteras.

– Det finns gemensamma nämnare i de framgångsrika noder (knutpunkter) som skapats globalt – det visar bland annat vår rapport Cities of Opportunities, berättade Margareta Irenaeus. Erfarenheten visar att dessa noder kan balansera olika typer av kapital, som

sammantaget banar väg för framgång – till exempel intellektuellt, kulturellt och socialt kapital som utvecklas parallellt.

– Det gäller således att bli en ”möjliggörare” för de goda livsbetingelserna, vara tilltalande för innevånarna genom att hantera kapitalet och utnyttja dolda resurser, inflikade Eva Lagbo Bergqvist.

Även infrastrukturen berörs av dessa frågor – och då inte bara i traditionell form med vägar, järnvägar etcetera – utan även den digitala infrastrukturen som blir ett allt viktigare konkurrensmedel i relationen till unga människor och för att transportera kunskap.

Eva Lagbo Bergqvist och Margareta Irenaeus, PricewaterhouseCoopers: Genom samverkan mellan olika aktörer kan kommuner och städer stärka sina positioner i en konkurrensutsatt värld.

Framgångsrika regioner måste attrahera människor och kapital.

Nils-Gunnar Ernstsson, Göteborgsregionens kommunalförbund (GR) och utvecklingschef Nils Danred, Region Halland, lyssnar till Trollhättans stadsdirektör Annika Wennerblom som säger att – Väl fungerande kommunikationsvägar, såväl digitala som traditionella, är en förutsättning för bra service och en god arbetsmarknad.

Röster om regional utveckling:

” Vi måste storsatsa på trygghet och relationer – om vi dels får människor att känna sig trygga, dels kan utveckla våra relationer för att komma vidare så blir det framgångsfaktorer.

” Apropå infrastruktur – vad får det för konsekvenser när vi satsat på traditionell infrastruktur kring boendemiljön när vi ändå befinner oss på andra ställen under stor del av dagen. Hur kopplas infrastruktur och service till varandra och var kommer den digitala dimensionen in?

” Arbetsmarknadsregionen måste utökas – så har det varit i både Stockholms- och Öresundsregionen. Våra kommuner måste gå samman och satsa på bra kommunikationer för att ändra förutsättningarna.

” Infrastrukturen måste ta sikte på att lösa framtida problem – inte historiska. Så har till exempel Öresundsbron fungerat. Här fanns inga detaljerade målbilder, utan man ville snarare skapa förutsättningar för något nytt.

” Media och digital kommunikation måste också kopplas till infrastrukturen – vi måste spana mera utåt och våga ta fler risker.

” Inser vi vad satsningen på bredband faktiskt åstadkommit? Idag sitter det röntgenläkare i Australien och hanterar våra bilder. Mönstren har ändrats totalt, men inser vi vilka de långsiktiga effekterna blir?

” Här i västra Sverige har vi till en del hittat en gemensam struktur för kommunal samverkan och med gemensam infrastruktur. Vi har jobbat flera år för att hitta fram till varandra och den ekonomiska krisen har svetsat oss samman ytterligare – till exempel via utvecklingen i Trollhättan.

” Vi måste utgå från befolkningssituationen. Vi ser inte ut på samma sätt över landet. Storstäderna växer mycket mer än landsbygden – hur tar vi hänsyn till detta och hur skapar vi balans?

eRevolutionen är redan här och det blir det ju inte lättare för det konstaterar fr v, kommunchef Hans Alkmark, Borås, kommunchef Kent Johansson och kommunalrådet Anders Holmensköld, Kungälv tillsammans med Margareta Irenaeus, PricewaterhouseCoopers.

Ansvarig utgivare: Margareta Irenaeus.
Text: Fredrik Lilieblad.
Foto: Sofie Arvidsson
© 2010 PricewaterhouseCoopers. Att mångfaldiga innehållet helt eller delvis är förbjudet enligt lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk.
Förbudet gäller varje form av mångfaldigande genom tryckning, kopiering etc.

eRevolution

Det andra temat var eRevolution och de attityder och förhållningssätt som finns i den digitala världen och bland unga människor. På uppdrag av Finansdepartementet har Sofie Arvidsson och kollegor från PricewaterhouseCoopers undersökt ämnet och redovisade här sina intryck.

Undersökningen visar att unga människor engagerar sig, men på ett annorlunda sätt. De engagerar sig snarare i sakfrågor än köper "all inclusive" i en ideologi. Att gå med i till exempel en Facebook-grupp är populärt och signalerar ett ställningstagande. Samtidigt tycker många att virtuella ställningstaganden är ganska ineffektiva när det gäller att påverka beslut. Samhällsengagemang på nätet verkar snarare vara symboliskt viktigt.

– Om ungdomar fördjupar engagemanget i en fråga så följer det ofta traditionella mönster, exempelvis genom personliga möten med beslutsfattare, berättade Sofie.

En annan knäckfråga är att ha ett förtroende för avsändaren av informationen. Allt fler myndigheter, kommuner

och organisationer försöker profilera sig på till exempel Facebook. Det här verkar dock nödvändigtvis inte vara rätt strategi för att locka ungdomar. Många ungdomar gillar myndigheternas egna hemsidor, som anses informativa och trovärdiga – men tråkiga. För att attrahera ungdomar kan det snarare vara viktigt att utveckla dessa sidor, än att ha en direkt närvaro i sociala medier där ungdomarna vill ha sitt privatliv i fred.

– En kärnfråga blir hur man fångar eGenerationens engagemang, men också hur man hanterar den digitala klyfta som håller på att skapas, sammanfattade Sofie. Lika viktig blir frågan hur man bygger nätverk mellan offentliga, ideella och näringslivsaktörer via internet.

Framtidens välfärd – Ideell sektor

Ideell sektor ses som en resurs när framtidens välfärd ska säkras och kvaliteten upprätthållas. Men vilka blir egentligen konsekvenserna om en ny typ av aktör tar plats inom vård, skola och omsorg? Eva Lagbo Bergqvist och Margareta Irenaeus gav ett inspel kring dagens tredje tema.

Att vända sig till den ideella sektorn väntas bidra till ökad valfrihet, bättre kvalitet och billigare utförande. Det framgår till exempel av artikeln "Satsning på ideella krafter löser landets vårdproblem" av Nyamko Sabuni och Göran Hägglund, men också av andra inlägg om den framtida krisen i välfärden.

– Problemet är bara att det kostar lika mycket att producera vård och omsorg via ideell sektor som i dagens lösningar. Finansiellt är denna samverkan alltså inte någon lösning, berättade Margareta Irenaeus. Samtidigt kanske man bör ställa sig frågan om dessa aktörer har andra värden att erbjuda och vilka de i sådana fall är? Och om

debattörerna sätter likhetstecken mellan ideell och volontär?

Med en samverkan på välfärdsområdet mellan den ideella sektorn och kommuner följer också ett antal utmaningar. En dimension gäller de ideologier som dessa organisationer är bärare av. För att hantera det måste man göra klart vilken värdegrund kommunen utgår från i sitt engagemang, poängterade Eva Lagbo Bergqvist. Var väljer kommunen att sätta sitt "etiska staket" när man ska hitta nya samarbetspartners inom välfärdsektorn.

– Inte minst införandet av LOV sätter fokus på detta, avrundade Margareta. Här gäller det att tänka efter före.

En kärnfråga är hur ungdomar kan attraheras till att delta i byggandet av ett framtida välfärdssamhälle. Den digitala klyftan mellan dem och kommuner/myndigheter blir allt djupare, berättar Sofie Arvidsson, PricewaterhouseCoopers.

Röster om eRevolutionen

- ” Det är bara att gilla läget. Så här kommer det att se ut. Partiapparaterna utmanas. Det är två världar som möts. Man vill både sätta ett bomärke men också vara med och påverka.
- ” Vi ser förlängningen på ett problem som funnits länge och förstärkts via internet. Unga människor inkluderas inte i debatten och det började redan på 1980-talet. Vi måste satsa på snabbare, enklare arenor där enskilda sakfrågor fångas upp på ett vassare sätt.
- ” Borde inte partierna jobba med dessa frågor mer – ta debatten och utveckla den. Nämnderna och kommunfullmäktige kan inte göra det här jobbet utan andra krafter måste till.
- ” Kartan ritas verkligen om. Vi har redan sett hur partiernas nomineringslistor rasar eftersom det snabbt blir en enorm debatt om dem på Facebook.
- ” Det sker en förskjutning till den enskildes fördel, men vilken position tar myndigheterna?
- ” Partiernas utmaningar handlar inte om ny kommunikation. Demokratiproblemen hade kommit ändå.
- ” Via nätet flyter allt samman – arbete, fritid, bankärenden, umgänge – hur vi tänker och agerar i stort tar sig nya former.

Att ta hjälp av ideell sektor för framtidens välfärdstjänster kan kräva nya etiska riktlinjer för kommunerna. Dessutom är det osäkert om denna samverkan löser några ekonomiska problem, säger Eva Lagbo Bergqvist, PricewaterhouseCoopers. Här i samtal med Lars Lindén, Kommunalförbundet Fyrbodals.

Röster om ideell sektor:

- ” Inom Västra Götaland tar vi fram en strategi för hur servicenäringen på landsbygden ska säkras, där blir dessa frågor aktuella.
- ” Förstörs inte själva idén med ideell sektor om och när samhället kommersialiserar och organiserar sönder denna typ av verksamheter?
- ” Som jag ser det har frivilligsektorn redan kommit långt i vår region, särskilt då inom kultur och fritid. Men det blir svårare när motsvarande frågor ska drivas inom vård- och omsorgssektorn.
- ” Demografiskt sett kommer vi inte att klara omsorgen på traditionellt sätt. Resurserna räcker inte och då gäller det att hitta nya servicetjänster. Vissa av oss klarar att finansiera mer av omsorgen privat, medan andra blir hänvisade till offentlig finansiering. I detta sammanhang bör man vara försiktig med att använda ideella organisationer, men gärna bejaka volontärer.

Demokratiutveckling

Sist ut var frågan om demokratiutveckling – ett tema som Anders Ottensten följer på nära håll via sina återkommande kontakter med kommunledningar över hela landet. Han fångade några av förändringarna och utmaningarna i sitt inspel.

Kartan ritas om och till den nya bilden hör medborgare som vill företräda sig själva och politiker som inte längre är företrädare för ett produktionssystem. För de förtroendevalda väcks dessutom frågan om var man ska lägga merparten av sin tid för att räcka till – i partiet, kommunen eller ute hos medborgarna.

– För politikerna gäller det att säkra sin legitimitet, men var och hur gör man detta på bästa sätt – på torget, i traditionella medier eller i de nya sociala kanalerna, sa Anders Ottensten. Som jag ser det gäller det först och främst att vara trovärdig i "Konsumkön" ef-

tersom medborgarna får förtroende för någon av kött och blod.

Han betonade också att det gäller att göra medborgaren till en aktiv medskapare istället för en ensidig kravställare, men läggs det tillräckligt mycket tid på detta – det vill säga på att engagera och skapa intresse för medverkan? – Rollen mellan politik och profession förändras allt snabbare, fortsatte Anders Ottensten. Jag tycker mig se en situation där den som "äger" värderingarna och har den sociala förmågan får allt större betydelse – kort sagt den som har den bästa berättelsen om framtiden!

Röster om demokratiutveckling

- " Visst är vi på väg mot proffsigare politiker och fler som ser till helheten snarare än småfrågorna, men också mot tydligare majoriteter.
- " Våra politiker hade ambitionen att tillbringa mycket tid utanför kommunhuset, men det dröjde inte länge förrän de satt i lika många sammanträden som alla andra. Sammanblandning mellan politik och administration är för stor.
- " Man löser inte frågorna om vad? respektive hur? utan att utbytet av information är tydligt och omfattande – då underlättas också rollfördelningen.
- " Rollspelet styrs väldigt mycket av personligheterna i politiken. Skillnaderna är stora i hur man agerar, vilket påverkar mycket mer än partitillhörigheten.
- " Hela det politiska systemet bygger på att det finns engagerade människor och det gäller inte bara på kommunal nivå – hur säkrar vi detta?
- " Politiken kanske marknadsanpassas. Jag bryr mig inte om dimensionen politiker/tjänsteman, utan om vad resultatet blir i slutändan.
- " Leder våra politiker en samhällsutveckling eller leder man en organisation? Om de leder en utveckling måste de ta plats på de nya arenorna och våga ta initiativet. Det finns nämligen starka motkrafter ute i samhället, som annars kan sätta agendan.

Trovärdigheten för politiker blir störst om man syns ute bland medborgarna, i vardagen. Då kan man få aktiva medskapare och inte bara ensidiga kravställare bland innevanorna. Då kan man skapa intresse och engagemang! Fr v Lars Lindén, Kommunalförbundet Fyrbodals, och Nils-Gunnar Ernstsson, Göteborgsregionens kommunalförbund (GR), reflekterar över politikens vardag. Lars Tvede Jensen, PricewaterhouseCoopers, är också med i diskussionen. Ovan utvecklingschef Nils Danred, Region Halland t v, och Anders Ottensten, PricewaterhouseCoopers.

Ord på vägen – intryck och summeringar

Allra sist bad Anders Ottensten deltagarna att summera sina intryck – kring det vi hört och diskuterat – vad ser vi, vad betyder det, hur hänger det ihop? Finns det konflikter, framgångsfaktorer och utmaningar som bör lyftas fram?

" Apropå uppdraget och välfärden – det är stor skillnad på kraven idag. Vi konkurrerar om samma människor och måste göra våra jobb mera intressanta. Inget kan bara förvaltas längre – särskilt inte om vi ska locka ungdomarna. Har vi missat dem eller

handlar det om att "sitta still" tills de återkommer av egen kraft?

" Hur får vi då in "helhetstänket" i politiken, hur får vi någon att ta på sig denna svåra och otacksamma roll?

" Ibland konkurrerar vi också, men detta får inte hämma oss. Vi måste lyfta blicken mer än så när vi planerar för framtiden. Nyckeln är samverkan, men det är inte lätt...

" Vi måste ha en framtidsbild om vart vi ska. Det gäller att ta ett helhetsgrepp och göra klart vilka steg vi bör ta för att nå dit. Då kan man se vilka samverkanspartner som behövs – grannkommuner eller andra aktörer.

" Det vore en styrka för politiken om man kan ha tydliga framtidsbilder. Dessa kan då "befruktas" med nya medier, andra demokratiformer och ett ökat deltagande överhuvudtaget.

" Framtidens hållbara samhälle måste gå i takt med sina utmaningar.

